

Література

1. Долинський Є. В. Можливості використання навчального середовища Moodle при вивченні іноземної мов та перекладу. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2013. № 1. С. 82–85.
2. Кудлай О. І. Упровадження системи Moodle в навчальний процес як ефективний засіб вивчення іноземних мов. *Гуманітарний часопис*. 2019. № 2. С. 84–93.
3. Романюк С. М. Дистанційне навчання іноземної мови: порівняльний аналіз сучасних платформ та онлайн-сервісів. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. Серія: Педагогіка і психологія. 2016. № 1. С. 318–325.

АРХАНГЕЛЬСЬКА Алла

*д-р. філол. наук, професор,
м. Оломоуць (Чеська Республіка)*

ТРАНСФОРМАЦІЙНА ПАРАДИГМА ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ ОДИНИЦІ В СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ ЯК ОДИН ІЗ ПАРАМЕТРІВ МІЖМОВНОГО ЗІСТАВЛЕННЯ

Однією із виразних ознак сучасного медіапростору є діалог автора та читача. У забезпеченні такого діалогу особлива роль належить медіафразеології, стійким висловам у широкому їх розумінні (власне фразеологізмам, прислів'ям, приказкам, афоризмам), що за своєю семантикою і внутрішньою формою співзвучні актуальним для сьогодення подіям, реаліям, явищам і сприяють реалізації основного принципу організації медіатексту через взаємодію стандарту (інваріанта фразеологічної одиниці, засвідченого у тлумачній фразеографії) та нон-стандарту (численних трансформаційних оновлень фразеологізмів у медіатекстах) на тлі виразної їх експресивності та прагматичної сутності. Комплексний характер структури фразеологізмів, незбіг актуальних значень компонентів та фразеологізму в цілому етимологічному значенні спонукає автора медіатексту до творчого їх використання – семантичного, формального і формально-семантичного оновлення. Особливе місце у цих процесах належить фразеологічній конфігурації, де ФО виявляє себе як текстотвірний чинник. Так, фразеологізми можуть підлягати конкретизації, експлікації, модифікації значення, що тягне за собою перетворення оцінних та експресивних (на загал – прагматичних) модусів, інтенсифікації ознаки чи дії, характеризованої фразеологізмом, буквалізації (реактуалізації) образу та значення ФО тощо.

Спостерігаючи за «поведінкою» фразеологічних одиниць у актуальних для них текстах, дослідники давно помітили різну їх «відкритість» до оновлення семантики та структури й увели в фразеологічний термінопростір поняття трансформаційного потенціалу фразеологізму, максимально високого, низького та нульового його прояву. Трансформаційний потенціал ФО має звичайно мовні стимули – зумовлюється граматичною структурою, структурно-семантичною моделлю стійкої одиниці, ізоморфізмом змісту та форми, окремими семантичними (зокрема й етимологічними) та образними особливостями цілого

виразу чи його окремих компонентів, структурними й стилістичними стимулами - наявністю детермінантів, ступенем десемантизації слів-компонентів, їх системними властивостями, кумедними та комедійними мотивами, які обігруються в багатьох варіантах, звичністю та «впізнаваністю» фразеологізму чи паремії лінгвокультурним колективом.

Увага до трансформацій фразеологізмів «за вертикаллю», більш загострена сьогодні, дає змогу вияти різноманітність трансформацій, уточнити наявні типології фразеологічних оновлень, простежити чинники та важелі соціальної актуалізації, стимули мовного та позамовного характеру, що відкривають простір для оновлень фразеологізму в медіатекстах. Водночас надзвичайно цікавим є «горизонтальний» вимір трансформацій, що лише починає вивчатися. Йдеться про сукупність усіх оновлень однієї фразеологічної одиниці, що позначена особливою трансформаційною активністю і соціальною й часовою актуальністю. Ми називаємо її трансформаційною парадигмою. Трансформаційна парадигма як різновид парадигми має свою внутрішню будову, свою структуру, що дає змогу простежити максимальні прояви фразеологічних оновлень, їх чинники, співвідношення індивідуального та системного, зокрема й соціального в актуалізації однієї і тієї ж ФО у різних мовах. В центрі уваги міжмовного зіставлення опиняються найчастіше т.зв. інтер-фразеологізми зі сфери «культурної фразеології» (бібліїзми, фрази античного походження, інтермовні запозичення, фольклоризми тощо). З одного боку, у зіставленні важлива максимальна еквівалентність фразеологізму у зіставлюваних мовах (у. *вовк в овечій шкурі*, ч. *vlk v rouše beránčím*; у. *повернення блудного сина*, ч. *návrat marnotratného syna*), з іншого – його трансформаційна активність і соціальна затребуваність у різних лінгвокультурах.

AUGUSTYNIAK-ŽMUDA Gabriela
doktor, Warszawa, Polska

IDEOLOGIA AUTENTYCZNOŚCI I WŁASNOŚCI JĘZYKA NA PRZYKŁADZIE BADAŃ ETNOLINGWISTYCZNYCH PODLASIA

Od 2021 r. we wschodniej części Polski, dokładnie na terenie regionu podlaskiego, prowadzone są etnolingwistyczne badania naukowe, w ramach projektu „Różnorodność językowa w Polsce: języki kolateralne, działania na rzecz języków i konceptualizacja tożsamości zbiorowej” [zob. Dołowy-Rybińska, Mętrak]¹. Obecnie materiał empiryczny jest zbierany dwutorowo: są to badania ankietowe oraz wywiady z

---

Grant realizowany pod kierownictwem dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS¹ PAN. Numer projektu: 2020/38/E/HS2/00006 Konkurs: SONATA BIS, Narodowe Centrum Nauki.